

مجموعه تصانیف علیراگرشیدا

گردآوری و بازنویس: صالح آسترکر

تصانیف شیدا

مجموعه تصانیف علی اکبر شیدا (به روایت عبدالله دوامی)

گردآوری و بازنویسی برای تار و سه تار

صالح آسترکی

انتشارات: موسیقی عارف

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	مقدمه
	تصانیف دستگاه شور
4	تصنیف شماره ۱: هرچه کنی بکن مکن (شور)
	تصانیف آواز ابوعطا
8	تصنیف شماره ۲: الا ساقیا (ابوعطا)
10	تصنیف شماره ۳: ای که به پیش قامتت (ابوعطا)
	تصانیف آواز افشاری
14	تصنیف شماره ۴: دوش دوش (افشاری)
	تصانیف آواز دشتی
18	تصنیف شماره ۵: بروید ای حریفان (دشتی)
	تصانیف دستگاه چهارگاه
23	تصنیف شماره ۶: از بس به تار زلفت (چهارگاه)
	تصانیف دستگاه همایون
27	تصنیف شماره ۷: آنکه هلاک من همی (همایون)
29	تصنیف شماره ۸: زلف و خالت دانه و دام دل است (همایون)
31	تصنیف شماره ۹: عقرب زلف کجت (همایون)
	تصانیف آواز اصفهان
36	تصنیف شماره ۱۰: آب حیات من است (اصفهان)
39	تصنیف شماره ۱۱: از غم عشقت (اصفهان)
41	تصنیف شماره ۱۲: امشب شب مهتابه (اصفهان)
43	تصنیف شماره ۱۳: ماه غلام رخ زیبای توست (اصفهان)
45	تصنیف شماره ۱۴: ای مه من ای بت چین (اصفهان)
47	تصنیف شماره ۱۵: باشد از لعل تو (اصفهان)
49	تصنیف شماره ۱۶: تا تاب و توانم هست (اصفهان)

تصانیف دستگاه نوا

53 تصنیف شماره ۱۷: جانم جانم (نوا)

56 تصنیف شماره ۱۸: نبود ز رخت (نوا)

تصانیف دستگاه ماهور

59 تصنیف شماره ۱۹: ای زلف سرکجت (ماهور)

61 تصنیف شماره ۲۰: ای نفس قدس تو (ماهور)

63 تصنیف شماره ۲۱: ز دست یارم ندانم چون کنم (ماهور)

65 تصنیف شماره ۲۲: صورتگر نقاش چین (ماهور)

68 تصنیف شماره ۲۳: عشق تو آتش جانان (ماهور)

72 تصنیف شماره ۲۴: من ندانستم (ماهور)

75 تصنیف شماره ۲۵: نرگس مستی (ماهور)

77 تصنیف شماره ۲۶: وعده کردی (ماهور)

تصانیف دستگاه سه‌گانه

81 تصنیف شماره ۲۷: از غم عشقت دل شیدا شکست (سه‌گانه)

83 تصنیف شماره ۲۸: از بس به تار زلفت (سه‌گانه)

85 تصنیف شماره ۲۹: چه کند بنده که گردن نهد فرمان را (سه‌گانه)

88 تصنیف شماره ۳۰: از غم عشق تو ای صنم (سه‌گانه)

91 تصنیف شماره ۳۱: تو مو میبینی (سه‌گانه)

93 تصنیف شماره ۳۲: گفتم که طاوس مگر (سه‌گانه)

95 تصنیف شماره ۳۳: مکن ای دوست (سه‌گانه)

98 تصنیف شماره ۳۴: مولود نبی (سه‌گانه)

مقدمه:

میرزا علی اکبر شیدا مردی از اهالی شیراز و درویش مسلک که از مریدان صفی علی شاه بود. در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه با صاحب دیوان والی آذربایجان به تبریز و از آنجا به تهران مسافرت کرد. شیدا علاوه بر شعر و موسیقی خط را نیز خوش می نوشت. او تنها شاعر تصنیف سازی است که قبل از عارف قزوینی می شناسیم و خود عارف قزوینی نیز از او به نکوئی یاد کرده است.

نگارنده از اوایل آموزش موسیقی همیشه از آثار شیدا لذت می بردم و به نواختن آنها اشتیاق و اشتغال داشتم. اما مجموعه ای واحد از آثار شیدا در دسترس نبود که بتوان راحتی آثار او را نواخت لذا این همیشه یک دغدغه محسوب می شد تا این اینکه تصمیم گرفتم مجموعه آثار این تصنیف ساز بزرگ را جمع آوری و منتشر نمایم.

به دلیل آنکه آثار شیدا بسیار پراکنده و در جاهایی هم بعضی از ترانه ها منصوب به او شده لذا منبعی که از آن برای صحت آثار بتوان به آن رجوع کرد در دسترس نیست. برای همین نگارنده ۲ تا از معتبر ترین منابعی که می توان به آنها تکیه کرد را انتخاب نمود.

اولین منبع: استاد عبدالله دوامی است که این تصانیف را اجرا کرده است. دومین منبع: برنامه گلها که قبل از انقلاب اسلامی از رادیو پخش میشد. به همین سبب نگارنده سعی نموده مجموعه این تصانیف را در دو جلد منتشر نماید.

جلد اول آثاری است که استاد دوامی به شیدا منتسب کرده است و جلد دوم آثاری است که برنامه گلها به شیدا منصوب نموده است.

در جلد اول هر تصنیفی که در برنامه گلها نیز اجرا شده را در پاورقی ذکر نموده ام. البته این نکته حائز اهمیت است که در بعضی از تصانیف شعرها و به ندرت ریتم قطعات در دو منبع ذکر شده باهم تفاوت هایی دارند.

در آخر از برادر و دوست عزیزم حامد آسترکی و همچنین دوست گرامی محمدلموچی برای کمک در انتشار این اثر و مهرداد شهبازی برای طراحی جلد قدردانی می نمایم.

همچنین از انتشارات موسیقی عارف برای نشر این اثر تشکر و قدر دانی می نمایم.

صالح آسترکی

پاییز ۹۸

تصانیف دستگاه شور

هرچه کنی بکن مکن

♩=112

تصنيف شماره ۱: هرچه كنى بكن مكن (شور)^۱

هرچه كنى بكن مكن ترك من اى نگار من اى نگار من
هرچه زنى بزن نزن طعنه به روزگار من طعنه به روزگار من
هرچه كشى بکش مكش باده به بزم مدعى باده به بزم مدعى
هرچه خورى بخور مخور خون دل فكار من خون دل فكار من
نگار من بهار من اى بت گلغذار من عشق تو سرنوشت من مهر رخت سرشت من

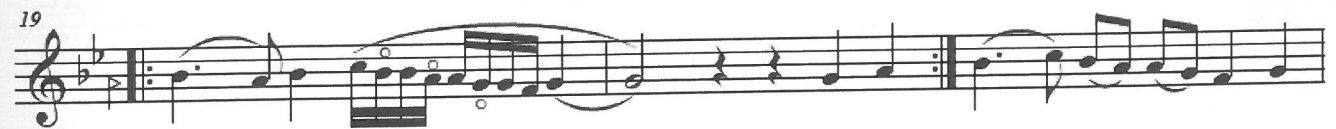
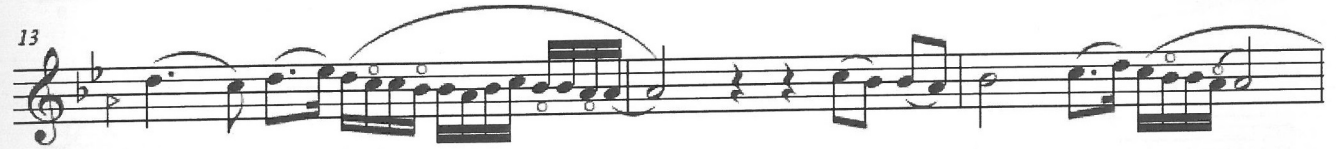
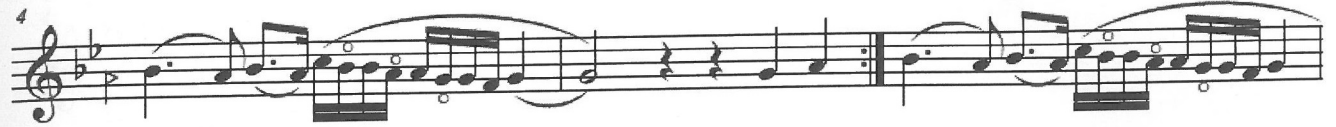
هرچه برى ببر نبر رشته الفت مرا الفت مرا
هرچه درى بدر مدر پردهى اعتبار من پردهى اعتبار من
هرچه كنى بكن مكن خانهى اختيار من خانهى اختيار من
هرچه شوى بشو مشو تشنه به خون زار من تشنه به خون زار من
نگار من بهار من اى بت گلغذار من عشق تو سرنوشت من مهر رخت سرشت من

^۱ این تصنيف از ساخته‌های شوریده شیرازی (فصیح الملک) است، که در خاطر بیشتر اساتید به نام شیدا معروف شده است.

تصانیف آواز ابو عطا

تصنيف الاساقيا

♩ 100

تصنیف شماره ۲: الاساقیا^۲ (ابوعطا)

الاساقیا الاساقیا ز راه وفا به شیدای خود به شیدای خود ترحم نما (جفا کم نما)
که سلطان ز لطف ترحم کند به حال گدا
چو اردیبهشت جهان گشته باز تو ای دلنواز (تو ای سرو ناز)
به بستان خرام به صد عز و ناز
که شد چهرهات چمن را طراز
که شد عشق تو جهان را تراز

^۲ در دنباله این تصنیف، تصنیف «ای که به پیش قامت می آید».

ای که به پیش قامتت

Musical score for the piece "ای که به پیش قامتت". The score is written in treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It begins with a tempo marking of 80 (♩ = 80) and a 3/4 time signature. The score consists of seven staves, with measure numbers 4, 7, 10, 13, 16, and 19 indicated at the start of their respective lines. The music features a melodic line with various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The piece concludes with a double bar line at the end of the seventh staff.

تصنیف شماره ۳: ای که به پیش قامتت (ابوعطا) ۳

ای که به پیش قامتت سرو چمن خجل شده (ای حبیب، ای طبیبم)
سوسن و گل به پیش تو بنده (غنچه) منفعل شده (ای جانم، ای بیم جان)

تا به کی از غمت گدازم

ای صنم سوزم و بسازم

(می سوزم و سازم چه سازم)

(سوزم و سازم و بسازم)

حبیبم طبیبم از عشقت چه سازم (می سوزم)

³ قبل از این تصنیف، تصنیف الا ساقیا می آید.